

WALENTY TOMASZEWSKI

1. Dane osobiste (imię, nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny):

Kpr. Walenty Tomaszewski, 43 lata, rolnik, żonaty.

2. Data i okoliczności zaaresztowania:

Zostałem zabrany do niewoli rosyjskiej 20 września 1939 r. w Kowlu.

3. Nazwa obozu, więzienia lub miejsca przymusowych prac:

Odesłano nas do obozu jeńców w miejscowości Żydatycze, potem Jaryczów, później Olszanica. Wszystkie te miejscowości były na terenie polskim, woj. lwowskie.

4. Opis obozu, więzienia:

Czystość, teren, budynki były dobre.

5. Skład więźniów, jeńców, zesłańców:

Jeńców ok. ośmiuset, w drugim obozie ok. dwóch tysięcy. Wszystko jeńcy wojenni.

6. Życie w obozie, więzieniu:

Wyżywienie było możliwe, praca ciężka, na szosie, 12 godzin na dobę, pod przymusem. W porze deszczowej i silnych mrozów chodziliśmy na prace. Normy niemożliwe, wynagrodzenie za pracę bardzo małe. Dopiero po amnestii wypłacono nam po 500 rubli, tzw. odszkodowanie. Życie koleżeńskie było dobre.

7. Stosunek władz NKWD do Polaków:

W czasie pobytu w obozie był dość dobry, dopiero gdy Sowieci rozpoczęli wojnę w 1941 r., to nas ewakuowali do Starobielska – dziewięć dni pieszo, już nie transportem – to nam nie dawali jedzenia. Była straszna gorączka. Ludność cywilna podawała nam wodę, to zabraniali – strzelali pod nogi naszym jeńcom i nas bardzo prześladowali. Przy badaniu nas nie bili.

8. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność:

Pomoc lekarska była możliwa. W szpitalu nie przebywałem i u nas w obozie żaden z nas nie umarł.

9. Czy i jaka była łączność z krajem i rodzinami?

Listy od rodziny otrzymywałem w 1940 r. Jak pracowaliśmy, to nam listy oddawali. W zimie z 1940 na 1941 r. nie pracowaliśmy, bo te prace zakończyli, to nam naszych listów nie oddawali, chociaż przychodziły.

10. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?

29 sierpnia 1941 r. przybył do nas przedstawiciel, nazwiska nie pamiętam, lecz był to pułkownik, i NKWD przekazało nas pod jego opiekę. Wysłano nas do Tocka [Tockoje], gdzie się tworzyła polska armia i od tego czasu jestem w polskim wojsku.

Miejsce postoju, 2 marca 1943 r.